

26.08.2024

Asia/19

§ 489

Valtuutettu Amanda Pasasen toivomusponsi selvitetään mahdollisuudet ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi

HEL 2023-011881 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tuomas Rantasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 13.9.2023 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimista ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on käsitellessään Helsingin kaupungin vuoden 2022 ympäristöraporttia hyväksynyt 13.9.2023 valtuutettu Amanda Pasasen seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi, jotta päästäisiin maailman terveysjärjestö WHO:n asettamiin raja-arvoihin terveydelle haitallisten pienhiukkasten määrissä.

Ilmansaasteiden pitoisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään ilman-
suojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024–2029 toimenpiteillä.

Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun puolesta.
Ilmansuojelusuunnitelmia on laadittu vuodesta 2008 lähtien. Edellisen
kaupungin ilmansuojelutyötä ohjaavan ilmansuojelusuunnitelman
2017–2024 aikana Helsingissä ylittyi EU:n sitova raja-arvo liikenteestä
peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudelle, ja sen johdosta kaupunki
oli velvollinen laatimaan ilmansuojelusuunnitelman. Enää useampaan
vuoteen ei ole mitattu raja-arvojen ylityksiä.

Ilmanlaatua parannetaan edelleen ja varaudutaan ilmansaasteiden ra-
ja-arvojen kiristymiseen. Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja
lupajaoston 23.5.2024 § 104 hyväksymän ilmansuojelu- ja meluntorjun-
tasuunnitelman 2024–2029 (ILME -suunnitelma)tavoitteena on alittaa
uudet tulevat EU:n sitovat raja-arvot. Visiona vuodelle 2040 on, etteivät
ilmansaasteet aiheuta terveyshaittoja eli käytännössä etteivät WHO:n
ohjearvot ylity.

Suunnitelmaan on kirjattu laajasti toimenpiteitä ilmanlaadun parantami-
seksi. Kaupunki kykenee omilla toimillaan vaikuttamaan taustapitoisuu-
den päälle tulevaan pitoisuuslisään, joka on peräisin lähinnä liikentees-
tä ja puun pienpoltosta. ILME-suunnitelmaan on kirjattu kaupungin toi-
mivallassa olevat keinot, joita ei jo toteuteta muiden päätösten, ohjel-
mien tai perustyön myötä. Liikenteen ilmastopäästöjen vähentämiseen
tähtäävät toimet parantavat yleisesti myös ilmanlaatua. ILME-
suunnitelmaa päivitetään kesken kauden, mikäli esimerkiksi tarvitaan
tehokkaampia toimenpiteitä uusien sitovien raja-arvojen saavuttami-
seksi. Helsinki on lisäksi mukana tiiviisti ympäristöministeriön koordi-
noiman Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteuttamisessa.

Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoi-
suuksiin ovat rajallisia. Erityisesti pienhiukkasia ja otsonia kulkeutuu
alueelle runsaasti kaupungin ja Suomen rajojen ulkopuolelta. Useat
toimenpiteet eivät ole mahdollisia nykyilmaisäädännön perusteella.
Muun muassa ajoneuvojen sekä tulisijojen päästöistä säädetään EU:n
asetuksilla. Ilmansuojelu on kaupungin ja valtion sekä seudullisen ja
kansainvälisen tason yhteistyötä.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupa-
jaoston lausunto.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toi-
mitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen joh-
dosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hy-
väksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuute-
tuille.

26.08.2024

Asia/19

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 15.02.2024 § 25

HEL 2023-011881 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto totesi, että ilmansaasteiden pitoisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään Helsingissä ilmansuojelusuunnitelman 2017 - 2024 ja valmisteilla olevan ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024 - 2029 toimenpiteillä.

Ympäristö- ja lupajaosto piti maanalaisten liikenne- ja ratkaisujen kehittämistä ja erityisesti olemassa olevan maanalaisten verkoston parempaa hyödyntämistä yhtenä tutkittavana keinona vähentää ilmansaasteita.

WHO:n terveysperustaiset ilmanlaadun ohjearvot ja EU:n raja-arvot

Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2021 uudet, tuoreisiin terveystutkimuksiin perustuvat ohjearvot. Ne eivät ole sitovia kuten EU:n raja-arvot, vaan suositustyyppisiä. Ohjearvojen alittavien ilmansaaste- ja melunpitoisuuksien ei arvioida aiheuttavan merkittäviä terveysvaikutuksia. Ohjearvot kiristyivät huomattavasti edellisistä, vuonna 2006 julkaistuista ohjearvoista. Esimerkiksi ohjearvo pienhiukkasten vuosikeskiarvolle on nyt 5 µg/m³, kun se aiemmin oli 10 µg/m³.

EU:n ilmanlaatua koskevat sitovat raja-arvot määritellään ilmanlaatu-direktiivissä. EU-komissio julkaisi lokakuussa 2022 uuden ilmanlaatu-direktiiviehdotuksen, jossa esitetään sitovien raja-arvojen merkittävää kiristämistä vuonna 2030. Ehdotus on parhaillaan Euroopan komission, neuvoston ja parlamentin käsiteltävänä, eikä tulevista raja-arvoista ole vielä varmuutta.

Ilmanlaatu Helsingissä

Ilmanlaatu on Helsingissä keskimäärin melko hyvä kansainvälisesti verrattuna. Liikenteen pakokaasupäästöt, katupöly sekä puun pienpolton päästöt aiheuttavat kuitenkin edelleen haittaa ihmisten terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle. Erityisesti pienhiukkaset aiheuttavat terveyshaittoja jo matalilla pitoisuuksilla.

Pienhiukkasista hyvin merkittävä osuus, keskimäärin yli puolet, kulkeutuu Helsinkiin kaupungin ja myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Pienen kokonsa vuoksi pienhiukkaset pysyvät ilmassa kauan ja kulkeutuvat il-mavirtausten mukana jopa tuhansia kilometrejä. Pääkaupunkiseudulla syntyvistä pienhiukkas-päästöistä puun pienpolto tulisijoissa aiheuttaa Helsingin seudun ympäristöpalveluiden arvion mukaan 33 %. Autojen pakokaasujen hiukkas-päästöjen osuus on 26 % ja energiantuotannon osuus 38 %. Energiantuotannon päästöt purkautuvat korkeista piipuista ja leviävät laajemmalle alueelle, joten niillä ei ole kovin merkittävää vaikutusta paikalliseen ilmanlaatuun.

Nykyinen pienhiukkasten WHO:n ohjearvo ylittyy laajasti pääkaupunki-seudulla vilkasliikenteisillä mittausasemilla pääosin kaukokulkeumasta johtuvan taustapitoisuuden vaikutuksesta. Kallion kaupunkitausta- asemalla vuoden 2022 vuosikeskiarvo oli 5,1 µg/m³. Kallion mittausa- semalla mitatut epäpuhtauksien pitoisuudet edustavat tasoa, jolle ihmi- set altistuvat yleisesti Helsingin keskustan asuinalueilla. Vilkkaiden lii- kenneväylien lähellä pitoisuudet nousevat paikallisten liikennepäästö- jen vuoksi Kallion mittaustuloksia korkeammiksi. Pientaloalueilla puun poltto tulisijoissa heikentää ajoittain ilmanlaatua.

Kokonaispienhiukkas-pitoisuudet ovat laskeneet pitkällä aikavälillä pää- kaupunkiseudulla muun muassa ajoneuvokannan uusiutuessa puh- taammaksi tehokkaan sääntelyn ansiosta. Myös taustapitoisuus on las- kenut ja sen ennustetaan laskevan myös tulevina vuosina.

Katupöly eli hengitettävät hiukkaset tulevat heikentämään ilmanlaatua myös tulevaisuudessa. Liikenteen sähköistyminen ei vähennä muun muassa katupäällysteestä, renkaista ja hiekoitushiekasta koostuvan ka- tupölyn muodostumista. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat yleisesti pienentyneet Helsingissä viime vuosina, mikä osoittaa kau- pungin pitkäaikaisen katupölyn torjunnan kehittämisen ja toimenpitei-

den olleen tehokkaita. EU:n nykyinen raja-arvo ei ole ylittynyt vuoden 2006 jälkeen Helsingissä raja-arvoa valvovilla asemilla. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat kuitenkin paikoin ja ajoittain hyvin korkeita. Raja-arvo voikin edelleen olla vaarassa ylittyä kantakaupungin katukuiluissa sekä vilkkaasti liikennöityjen väylien varrella, mikäli pölyntorjuntaan ei kiinnitetä jatkuvasti voimakkaasti huomiota. EU-komission ehdottama uusi raja-arvo ylittyisi tällä hetkellä. Myös WHO:n terveysperusteinen ohjearvo ylittyy vilkasliikenteissä paikoissa.

Helsingin kaupungin väkiluvun ennustetaan jatkavan kasvuaan tulevaisuudessa ja samalla kaupunkirakenne tiivistyy. Kaupunkirakenteen tiivistyminen vähentää liikennesuoritetta, mutta se voi johtaa ilmanlaadun kannalta haasteisiin kun ilmansaasteiden sekoittuminen ja laimeneminen samalla heikkenee. Ihmiset asuvat ja oleilevat tiiviissä rakenteessa myös lähellä päästölähteitä.

Pienhiukkasten nykyinen sitova EU:n vuosiraja-arvo ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) alittuu Helsingissä selvästi, samoin muiden ilmansaasteiden raja-arvot. Helsingin on kuitenkin toiminnassaan jo varauduttava siihen, että ilmanlaatudirektiivissä asetettavat raja-arvot tulevat kiristymään. Erityisen haastavaa tulee olemaan katupölyn eli hengitettävien hiukkasten raja-arvojen alittaminen, mikäli ne toteutuvat ehdotetusti. Myös liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin ja tulisijoissa muodostuvan bentso(a)pyreenin raja-arvojen ylittyminen on mahdollista. Kaupunki on aktiivisesti kommentoinut uuden ilmanlaatudirektiiviehdotuksen sisältöä osallistuen ympäristöministeriön koordinoiman kansallisen taustaryhmän toimintaan.

Helsingin toimet ilmanlaadun parantamiseksi

Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun puolesta. Ilmansuojelusuunnitelmia on laadittu vuodesta 2008 lähtien. Nykyinen kaupungin ilmansuojelutyötä ohjaava ilmansuojelusuunnitelma tuli voimaan vuonna 2017. Tuolloin EU:n sitova raja-arvo liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudelle ylittyi Helsingissä, ja sen johdosta kaupunki oli velvollinen laatimaan ilmansuojelusuunnitelman. Enää raja-arvojen ylityksiä ei ole mitattu useampaan vuoteen.

Helsinki haluaa parantaa ilmanlaatua edelleen sekä varautua jo tuleviin todennäköisiin ilmansaasteiden raja-arvojen kiristymisiin. Uuden ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman (ILME) laadinta onkin parhailaan menossa ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu ja ohjaus - yksikön koordinoimana. Työtä tehdään poikkihallinnollisesti laajassa yhteistyössä. Suunnitelma valmistuu kesäkuussa 2024. Suunnitelma-kauden 2024 - 2029 tavoitteena on alittaa uudet tulevat EU:n sitovat ra-

ja-arvot. Visiona vuodelle 2040 on, etteivät ilmansaasteet aiheuta terveyshaittoja eli käytännössä etteivät WHO:n ohjearvot ylity.

Suunnitelmaan kirjataan laajasti toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi. Kaupunki pystyy omilla toimillaan vaikuttamaan taustapitoisuuden päälle tulevaan pitoisuuslisään, joka on peräisin lähinnä liikenteestä ja puun pienpoltosta. ILME-suunnitelmaan on kirjattu kaupungin toimivallassa olevat keinot, joita ei jo toteuteta muiden päätösten, ohjelmien tai perustyön myötä. Liikenteen ilmastopäästöjen vähentämiseen tähtäävät toimet parantavat yleisesti myös ilmanlaatua. ILME-suunnitelmaa päivitetään kesken kauden, mikäli esimerkiksi tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä uusien sitovien raja-arvojen saavuttamiseksi. Helsinki on lisäksi mukana tiiviisti ympäristöministeriön koordinoiman Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteuttamisessa.

Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat osin rajallisia, ja kaukokulkeumana saapuviin pienhiukkasiin kaupunki ei voi vaikuttaa. Erityisesti pienhiukkasia ja otsonia kulkeutuu alueelle runsaasti kaupungin ja Suomen rajojen ulkopuolelta. Useat toimenpiteet eivät ole mahdollisia nykylainsäädännön perusteella. Muun muassa ajoneuvojen sekä tulisijojen päästöistä säädetään EU:n asetuksilla. Ilmansuojelu onkin kaupungin ja valtion sekä seudullisen ja kansainvälisen tason yhteistyötä.

Käsittely

15.02.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Tarik Ahsanullah: Lisätään kappale:

"Ympäristö- ja lupajaosto pitää maanalaisten liikenneratkaisujen kehittämistä ja erityisesti olemassa olevan maanalaisen verkoston parempaa hyödyntämistä yhtenä tutkittavana keinona vähentää ilmansaasteita."

Kannattaja: Saana Rossi

Vastaehdotus 1:

Hanna Hannus: Muutetaan kappaleen 15 ensimmäinen lause:

"Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat osin rajallisia, ja kaukokulkeumana saapuviin pienhiukkasiin kaupunki ei voi vaikuttaa."

Kannattaja: Coel Thomas

Vastaehdotus 2:

Hanna Hannus: Lisätään uusi kappale aloitevastaukseen, nykyisten

kappaleiden 14 ja 15 väliin:

"Ilmanlaatua tulee tarkastella keskeisenä tekijänä myös liikennesuunnittelussa. Kuten Helsingin nykyisessä ilmansuojeluohjelmassa todetaan, kestävien liikkumismuotojen edistäminen ja autoliikenteen vähentäminen pienentävät polttoaineiden kulutusta ja sitä kautta vähentävät sekä hiilidioksidipäästöjä että ilmanlaatua heikentäviä päästöjä."

Kannattaja: Coel Thomas

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 2

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen

Ei-äänet: 7

Tarik Ahsanullah, Jaakko Meretniemi, Päivi Riihimäki, Saana Rossi, Lea Saukkonen, Juhani Strandén, Coel Thomas

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 7.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hanna Hannuksen vastaehdotuksen 1 mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 2

Päivi Riihimäki, Juhani Strandén

Ei-äänet: 5

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen, Jaakko Meretniemi, Saana Rossi, Coel Thomas

Tyhjä: 2

Tarik Ahsanullah, Lea Saukkonen

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä Hanna Hannuksen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 5.

3 äänestys

26.08.2024

Asia/19

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hanna Hannuksen vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutetuna

Jaa-äännet: 5

Tarik Ahsanullah, Jaakko Meretniemi, Päivi Riihimäki, Lea Saukkonen, Juhani Strandén

Ei-äännet: 4

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen, Saana Rossi, Coel Thomas

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 5 - 4.

Kolmen suoritetun äänestyksen jälkeen kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen ja Hanna Hannuksen ensimmäisen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

01.02.2024 Pöydälle

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi